

ΑΡΧΑΙΑ ΠΙΕΡΙΚΗ ΓΗ

– ο τόπος μας –

τουριστικός οδηγός

γνωριμία με έναν δημοφιλή προορισμό

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Γ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2018 – 2019

Τμήμα: Γ1

7^ο Γυμνάσιο Κατερίνης

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Κιτοπούλου Κυριακή

Ο τουριστικός οδηγός των αρχαίων μνημείων της Πιερικής γης που ακολουθεί είναι αποτέλεσμα ομαδικής εργασίας των μαθητών του τμήματος Γ1 του 7^{ου} Γυμνασίου Κατερίνης, στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας.

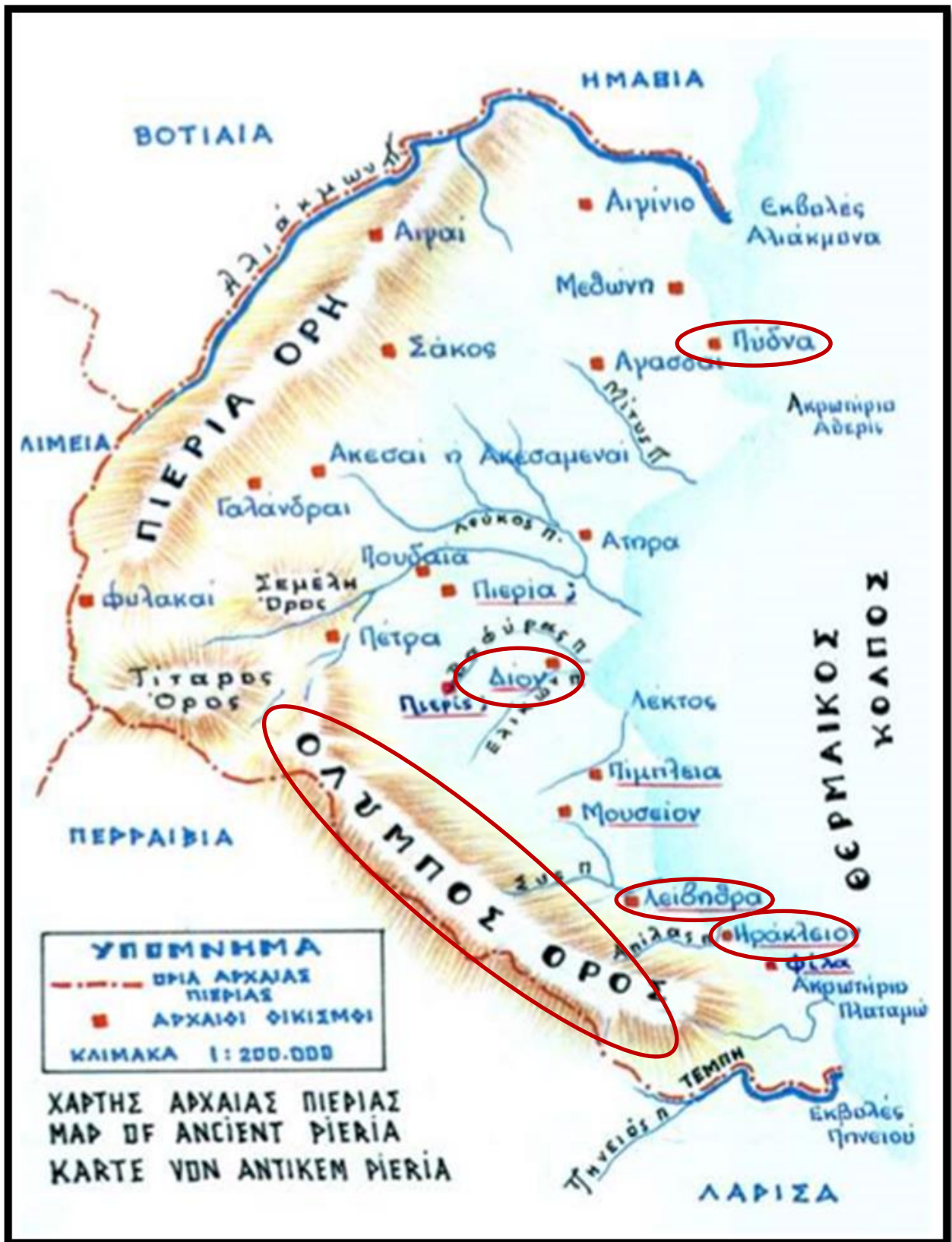
Οι μαθητές, ασκούμενοι στην παραγωγή ερευνητικής εργασίας στην 1η ενότητα του σχολικού βιβλίου, χωρίστηκαν σε ομάδες και αναζήτησαν πληροφορίες για **τα αρχαία μνημεία του τόπου μας, της πιερικής γης**. Στόχος του εγχειρήματος ήταν η δημιουργία ενός ηλεκτρονικού περιοδικού, το οποίο θα ενημέρωνε τους επισκέπτες της περιοχής μας αλλά και τους κατοίκους της, για τους θησαυρούς που κρύβει ο τόπος μας, κινώντας τους το ενδιαφέρον να γνωρίσουν από κοντά περιοχές του νομού μας με φυσική ομορφιά και αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Έτσι, οι μαθητές εξοικειώθηκαν με την έρευνα στο διαδίκτυο και με τη δημιουργία κειμένου σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο, ενώ παράλληλα γνώρισαν και οι ίδιοι τα αξιοθέατα της ιδιαίτερης πατρίδας τους, της Πιερίας.

Για τη δημιουργία του παρόντος τουριστικού οδηγού εργάστηκαν οι μαθητές:

Καραλή Ευαγγελία, Ιορδανοπούλου Μαρία Άννα, Οζούνι Σάρα,
Πιπερίδου Φωτεινή, Βαϊνά Ζωγραφούλα, Αναστασιάδου Μαρία, Αστερίου Ελένη,
Δημοπούλου Βασιλική, Τσιανοπούλου Αναστασία, Αμανατίδου Βαρβάρα, Γαράκης Νίκος,
Δομακίδης Κων/νος, Κιολέογλου Νικολέτα, Γεωργιάδης Ευθύμης, Λαΐνας Φίλιππος,
Γαλάνης Βασίλης, Ιωαννίδου Μαρίλλη, Κωνσταντού Ιωάννα,
Αγαθαγγελίδου Αρχοντία και Δημητριάδου Νεφέλη

Το αποτέλεσμα της εργασίας μπορείτε να το απολαύσετε παρακάτω...

Η καθηγήτρια του τμήματος, Κιτοπούλου Κυριακή

Πηγή χάρτη: https://www.odigos-pierias.gr/2017/11/blog-post_242.html

Περιεχόμενα:

- Όλυμπος
- Φαράγγι Ενιπέα
- Πύδνα
- Δίον
- Λειβηθρα
- Ηράκλειο

ΟΛΥΜΠΟΣ, ΤΟ ΔΙΑΜΑΝΤΙ ΤΗΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Μύθοι... οι αφηγήσεις για τη ζωή και τη δράση ηρώων και θεών, που υιοθετούνται από τις κοινωνίες και προσδιορίζουν την ταυτότητά τους.

Ο Όλυμπος βρίσκεται μεταξύ Θεσσαλίας και κεντρικής Μακεδονίας, στα σύνορα των νομών Λαρίσης και Πιερίας. Είναι το ψηλότερο βουνό της Ελλάδος (2.918 μ.) και το δεύτερο σε ύψος των Βαλκανίων. Ψηλότερη κορυφή του είναι ο **Μύτικας** (Πάνθεον) - από το «μυτίζ» που σημαίνει οξύ άκρο, αιχμηρή κατάληξη βράχου - με υψόμετρο 2.918 μ. Ακολουθούν το **Στεφάνι** (Θρόνος Διός) με υψόμετρο 2.912 μ. και το **Σκολιό** (που σημαίνει λοξό, στραβό) με υψόμετρο 2.905 μ.

ΟΛΥΜΠΟΣ: Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ!

Ερμής, η Αφροδίτη και ο Ήφαιστος.

Οι αρχαίοι Έλληνες, πιθανότατα, δεν επιχείρησαν ποτέ να πατήσουν στις κορυφές του Ολύμπου «Πάνθεον» και «Θρόνο Διός», όπου τοποθέτησαν την κατοικία του δωδεκάθεου. Φθάνανε, όμως, σίγουρα μέχρι την πλησιέστερη κορυφή, τον «Άγιο Αντώνιο», απ' όπου είχαν οπτική επαφή με την κορυφή και εκεί άφηναν τα αφιερώματά τους, όπως μαρτυρούν σχετικά πρόσφατα αρχαιολογικά ευρήματα!

Οι δώδεκα θεοί κατοικούν στα φαράγγια του Όλυμπου, όπως τα αποκαλεί ο Όμηρος, όπου βρίσκονται και τα παλάτια τους. Το **Πάνθεον** (η κορυφή του Ολύμπου) είναι το σημείο συνάντησής τους, θέατρο των θεελλωδών συζητήσεων τους. Ο **θρόνος του Δία**, φιλοξενεί αποκλειστικά τον αρχηγό των θεών, τον Δία. Από εκεί εξαπολύει τους κεραυνούς του, δείχνοντας έτσι την «θεική μήνιν» του. Το δωδεκάθεο συμπληρώνουν η Ήρα, η Εστία, η Δήμητρα, ο Ποσειδών, η Αθηνά, ο Απόλλων, η Άρτεμις, ο

Σήμερα ο Όλυμπος είναι από τους πιο σημαντικούς προορισμούς των φυσιολατρών και ορειβατών, πράγμα που έχει οδηγήσει στην τουριστική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

ΟΙ ΜΟΥΣΕΣ

Στις ανατολικές παρυφές του Ολύμπου, στην Πιερία, η μυθολογική παράδοση τοποθέτησε τις εννέα μούσες, προστάτιδες των καλών τεχνών, θυγατέρες του Δία και της τιτανίδας Μνημοσύνης: η **Ερατώ**, η **Ευτέρπη**, η **Θάλεια**, η **Καλλιόπη** η **Κλειώ**, η **Μελπομένη**, η **Ουρανία**, η **Πολύμνια** και η **Τερψιχόρη**.

Οι Μούσες στην αρχαία ελληνική μυθολογία ήταν εννέα θεότητες – νύμφες. Ο **Απόλλων**, θεός της μουσικής, τις καθοδηγούσε, ήταν ο «Μουσηγέτης» τους. Εννέα νύχτες συνέχεια ο συνετός Δίας ανεβαίνοντας στο ιερό κρεβάτι του, κοιμόταν με τη Μνημοσύνη, μακριά απ' όλους τους αθάνατους. Ύστερα από ένα χρόνο, όταν οι εποχές και οι μήνες είχαν συμπληρώσει τον κύκλο τους, η Μνημοσύνη γέννησε εννέα κόρες, που όλες τις μάγευε η μουσική».

Οι Μούσες γεννήθηκαν στην **Πιερία**, όχι μακριά από την κορυφή του Ολύμπου και ζούσαν στον **Όλυμπο**, γι' αυτό λέγονται Πιερίδες αλλά και Ολυμπιάδες. Εδώ, πουτραγούδησαν το αρχαιότερο άσμα τους, για να γιορτάσουν τη νίκη των Ολυμπίων Θεών

ενάντια στους Τιτάνες, εδώ μαρτυρείται και η αρχαιότερη λατρεία τους. Γι' αυτό και ο βασιλιάς της Μακεδονίας, Αρχέλαος, θα καθιερώσει στο Δίον δραματικούς αγώνες προς τιμήν του Δία και των Μουσών. Αρχικά, οι θεότητες αυτές ήταν νύμφες του βουνού και των νερών. Με τον καιρό καθιερώθηκαν ως θεές της μουσικής, των μουσικών οργάνων, του χορού, των γλεντιών και της ποίησης, αλλά και της νόησης, της πειθούς, της σοφίας, των επιστημών. Ζούσαν στον Όλυμπο, τραγουδώντας και χορεύοντας κοντά στον πατέρα τους, τον Δία, που χαιρόταν να τις ακούει. Είναι στενά δεμένες και με τη λατρεία του Διόνυσου και Ορφέα.

Πολλοί θνητοί που σχετίζονται με τη μουσική από τον βορειοελλαδικό χώρο έχουν μητέρες μούσες: ο Ορφέας και ο Λίνος την Καλλιόπη, ο Υάκινθος την Κλειώ, ο βασιλιάς της Θράκης, Ρήσος, την Ευτέρπη. Κατά έναν μύθο, οι Κορύβαντες, πρώτοι άνθρωποι πάνω στη γη, ήταν παιδιά της Θάλειας και του Απόλλωνα.

Δικτυογραφία:

<http://www.mountolympos.gr/geografia.html>
http://kpe-kastor.kas.sch.gr/biod_net/schools1/3likio-ampelokipi-programme1.htm
<http://www.eleftheria.gr/m/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82/item/17736.html>
http://www.komvos.edu.gr/mythology/ent2/2_mouses.html

Συγγραφικές ομάδες(τμήμα Γ1):

α. Καραλή Ευαγγελία, Ιορδανοπούλου Μαρία – Άννα, Οζούνι Σάρα,
β. Πιπερίδου Φωτεινή, Βαϊνά Ζωγρ., Αναστασιάδου Μαρία, Αστερίου Ελένη, Δημοπούλου Βασ.

ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΟΥ ΕΝΙΠΕΑ – ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΩΝ ΘΕΩΝ

Το **μαγευτικό φαράγγι του Ενιπέα** βρίσκεται στους πρόποδες του Ολύμπου. Αρχίζει από τους Μύλους του Λιτοχώρου¹ και καταλήγει στη θέση Πριόνια του Ολύμπου. Ελκύει πολλούς τουρίστες, ξένους και ντόπιους, ετησίως, καθώς η 5/6ωρη διαδρομή του προκαλεί συγκίνηση στους πεζοπόρους με την άλλοτε εντυπωσιακή, άλλοτε άγρια και άλλοτε γαλήνια φύση του.

Η ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΥ ΦΑΡΑΓΓΙΟΥ

Σύμφωνα με τη μυθολογική παράδοση, ο **Ενιπέας** ήταν ένας **πανέμορφος νέος**, που τον ποθούσαν όλες τις θεές, όμως αυτός προτίμησε τη θεά του έρωτα, Αφροδίτη, προκαλώντας την **οργή της Ήρας**. Για να τον εκδικηθεί, **τον μεταμόρφωσε σε ποταμό** και τον καταράστηκε όσο όμορφος ήταν, τόσο επώδυνο να είναι το τέλος του. Έτσι, ο μοναδικός ποταμός του Ολύμπου, που έχει τρεις πλούσιες πηγές στη θέση Πριόνια και γαλαζοπράσινα, κρυστάλλινα νερά, δεν εκβάλλει πουθενά, παρά χάνεται στα χωράφια του νομού Πιερίας... Το Ενιπέα ερωτεύτηκε η **Τυρώ**. Ο θεός Ποσειδώνας, που είδε την Τυρώ και την αγάπησε, πήρε τη μορφή του Ενιπέα, ώστε να την κατακτήσει. Η Τυρώ εξαπατήθηκε και ενώθηκε με τον θεό, ο οποίος μετέπειτα της αποκάλυψε την αληθινή ταυτότητα του και προανήγγειλε τη γέννηση των δίδυμων παιδιών τους, **Πελία** και **Νηλέα**, που ήταν θείοι του μυθικού **Ίάσονα**.

Σύμφωνα με άλλο μύθο, η **Λητώ**, η μητέρα του Απόλλωνα και της Άρτεμης, λουζόταν στα γάργαρα θεραπευτικά νερά του Ενιπέα. Το φαράγγι υπήρξε, σύμφωνα με τη μυθολογία, ο τόπος όπου οι **Μαινάδες**, συντρόφισσες και συνοδοί του θεού Διονύσου, κατασπάραξαν τον ήρωα **Ορφέα**, ποιητή και φημισμένο μουσικό.

ΤΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ

Επιστρέφοντας στο σήμερα...

οι ταξιδιώτες έχουν τη δυνατότητα να φτάσουν στην είσοδο του μαγευτικού φαραγγιού του Ενιπέα με αυτοκίνητο και έπειτα να συνεχίσουν τη διαδρομή τους οδοιπορικώς μέσα στην **καρδιά του Ολύμπου**. Τα κρύα, γάργαρα νερά του ποταμού Ενιπέα αποτελούν πόλο έλξης τουριστών χειμώνα καλοκαίρι.

Αφετηρία της περιήγησης στο φαράγγι αποτελεί η θέση «Μύλοι» του Λιτοχώρου, σε υψόμετρο 320 μ. Το καλοδιατηρημένο διεθνές μονοπάτι ορειβατικών διαδρομών φέρει σήμανση και κατατοπιστικές

¹ Το σημερινό **Λιτόχωρο** είναι χτισμένο στην **περιοχή της αρχαίας Πίμπλειας**, κώμης της περιοχής του Δίου, γνωστής κυρίως χάρη στον μύθο του Ορφέα.

πινακίδες. Καταλήγει στη θέση «Πριόνια» του Ολύμπου, σε υψόμετρο 1100 μ. ακολουθώντας μια διαδρομή περίπου 9 χλμ.

Το ασκηταριό και τα ερείπια του μοναστηριού του Αγίου Διονυσίου.

Μιάμιση περίπου ώρα πριν από τα Πριόνια, το τέλος της διαδρομής, το μονοπάτι περνά από το Άγιο Σπήλαιο με το **ασκηταριό του Αγίου Διονυσίου και το μικρό εκκλησάκι. Το νερό που αναβρύζει εδώ είναι αγίασμα.**

Στη συνέχεια της διαδρομής βρίσκονται τα ερείπια του παλιού **Μοναστηριού του Αγίου Διονυσίου (16^{ου} αι.)**, που βομβαρδίστηκε από τους Γερμανούς κατακτητές στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, γιατί αποτελούσε κέντρο της αντίστασης. Ένα μέρος του έχει αναστηλωθεί και αξίζει να το επισκεφτεί ο περαστικός.

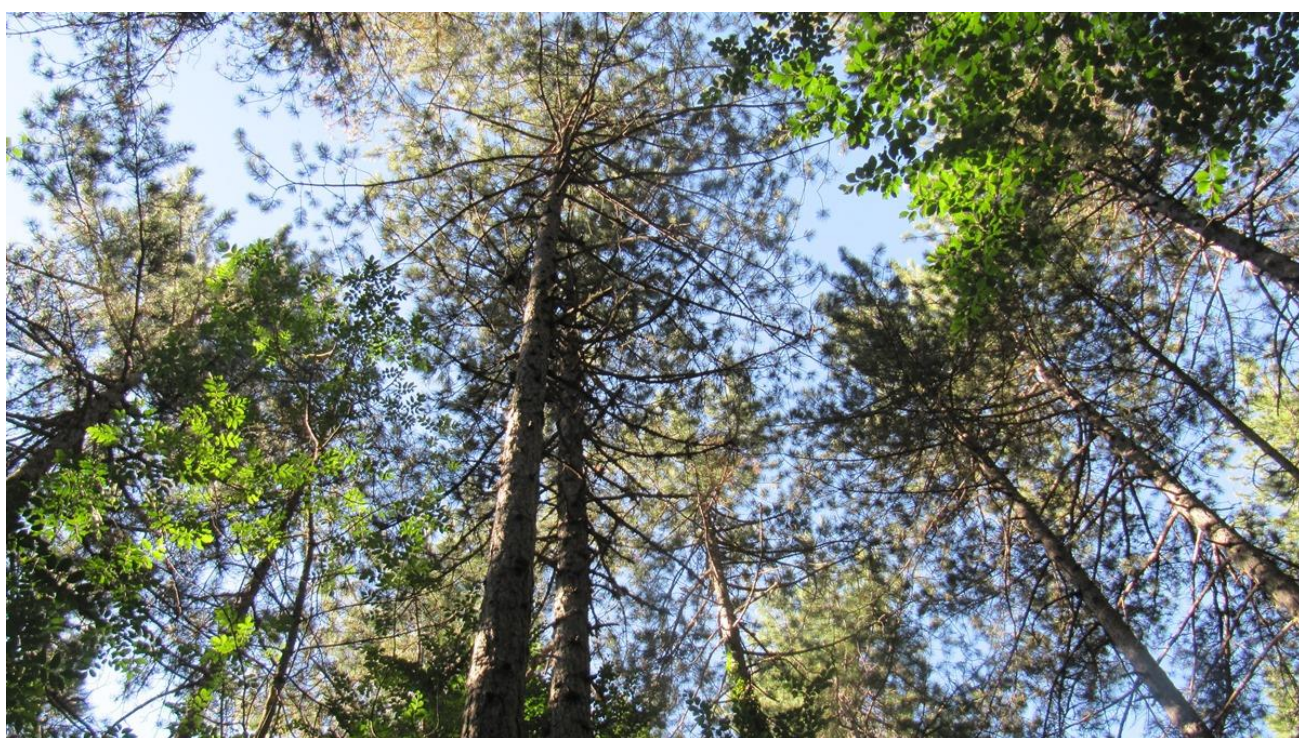
Η υπόλοιπη πορεία κατά μήκος του φαραγγιού είναι κυρίως περιήγηση στην ομορφιά τη φύσης! Πρόκειται για ένα τοπίο σπάνιας ομορφιάς, με εντυπωσιακές ορθοπλαγιές, απότομες χαράδρες και ρεματιές, πυκνή βλάστηση, **γαλαζοπράσινα νερά**, γραφικές ξύλινες γεφυρούλες, μικρούς καταρράκτες, λιμνούλες με **κρυστάλινα γάργαρα νερά**, **σπηλιές**, **άγρια πουλιά**, ήχους και κελαηδίσματα πτηνών. Όλα αυτά συνθέτουν ένα μαγευτικό, **εξωπραγματικό** τοπίο. Έτσι, η οδοιπορία ξεφεύγει απ' τα όρια του «συνήθους» και **μαγεύει τις αισθήσεις** του απαιτητικού πεζοπόρου.

Μία από τις γραφικές, ξύλινες γέφυρες – σταθμούς της διαδρομής κατά μήκος του Ενιπέα.

Τα γάργαρα κρυστάλλινα και κρύα νερά του Ενιπέα, πόλος έλξης τουριστών

Η φύση σε όλο της το μεγαλείο -εικόνες απείρου φυσικού κάλους

Συνοψίζοντας, πρόκειται για μια διαδρομή, η οποία ακούγεται μεγάλη και εξουθενωτική (5 – 6 ώρες), προσφέρεται όμως και για νεαρές ηλικίες (από 12 ετών) και είναι ιδανική για οικογενειακές εξορμήσεις, με απαραίτητη προϋπόθεση την καλή φυσική κατάσταση και την αγάπη για το περπάτημα, πεζοπόρων που δεν πτοούνται από τα συχνά ανεβοκατεβάσματα. Το πλεονέκτημα: σχεδόν όλη η διαδρομή είναι στη σκιά, μέσα σε δάσος με πανύψηλα δέντρα, όπου άλλοτε κυριαρχεί η οξιά και άλλοτε το πεύκο ή το έλατο, δημιουργώντας ένα μοναδικό σύνολο για τις αισθήσεις του οδοιπόρου. Είναι ένας εξαιρετος τρόπος να έρθει ο φυσιολάτρης σε επαφή με το περιβάλλον και να αξιοποιήσει κάθε λεπτό, χωρίς να πλήξει, απολαμβάνοντας την άγρια ομορφιά που δεν τη χορταίνεις όσο και να σταθείς εκεί, όσες φορές κι αν περάσεις.

Πολλοί επισκέπτες προτιμούν να κάνουν τη διαδρομή αντίστροφα, να ξεκινήσουν ψηλά από τα Πριόνια, από τις πηγές του ποταμού Ενιπέα,κατεβαίνοντας προς τους Μύλους του Λιτοχώρου, διότι θεωρείται πιο εύκολη, αφού γενικά ακολουθεί καθοδική πορεία. Βέβαια, τις δύομιση τελευταίες ώρες το μονοπάτι είναι πιο απότομο, με αρκετά ανηφορικά σημεία μέχρι το τέρμα.

Σε κάθε περίπτωση, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με οργανωτικά γραφεία που υλοποιούν πεζοπορίες όλο το χρόνο και παρέχουν κάθε είδους πληροφορίες για τη φυσική κατάσταση που πρέπει να έχει κάποιος, για τον βαθμό δυσκολίας της διαδρομής, για τον εξοπλισμό που χρειάζεται ώστε να κινηθεί ο πεζοπόρος ασφαλής στα μονοπάτια του Ενιπέα.

ΠΗΓΕΣ:

- <http://www.olympuspath.gr/articles/59/po---faraggi-enipea.html>
- <http://faretra.info/2015/08/23/farangi-enipea-olimpos-monopatia-theon/>
- <http://www.olympusadventure.com/taurekking-phiaalpharhoalphagammagammaiota-epsilonpsilonalpha.html>
- <https://www.in.gr/2018/07/02/plus/diakopes/idees-gia-taksidia/litoxoro-faraggi-tou-enipea/>
- <http://olympusarchaeology.gr/index.php/2014-04-07-07-10-16/2014-04-08-07-19-33/2014-04-08-08-38-14>

Συντάκτρια άρθρου: η μαθήτρια Τσιανοπούλου Αναστασία, Γ1

ΑΡΧΑΙΑ ΠΥΔΝΑ. ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΙΕΡΙΚΗΣ ΓΗΣ

Ο νομός Πιερίας, αν και όχι ιδιαίτερα μεγάλος σε έκταση έχει πολλά ενδιαφέρονται αξιοθέατα να προσφέρει στους επισκέπτες του. Ένα από αυτά βρίσκεται στη βόρεια Πιερία, δύο χιλιόμετρα νότια του σύγχρονου οικισμού του Μακρυγιάλου, και είναι η αρχαία Πύδνα, ένας σημαντικός σταθμός της μακεδονικής ιστορίας.

Εδώ διαδραματίστηκαν σπουδαία γεγονότα που έχουν μείνει στην ιστορία. Οι επισκέπτες του αρχαιολογικού χώρου της Πύδνας αντιλαμβάνονται αμέσως ότι πρόκειται για ένα εκπληκτικό μέρος με πλούσιο ιστορικό υπόβαθρο.

Η αρχαία Πύδνα είναι χτισμένη στη Βόρεια Πιερία, στα παράλια του Θερμαϊκού, **ανάμεσα στον Μακρύγιο και το Κίτρος**. Η πόλη πρωτοκατοικήθηκε στο τέλος της εποχής του χαλκού και συνέχισε την πορεία της κατά την αρχαϊκή εποχή, τη ρωμαϊκή περίοδο, χάνοντας την αίγλη της σταδιακά μέχρι τα παλαιοχριστιανικά χρόνια.

Η παλαιότερη ονομασία της ήταν **Κύδνα** και ήδη από τον 6ο αι. π. Χ. είχε κόψει νομίσματα, γεγονός που δείχνει ότι η πόλη αποτέλεσε στην αρχαιότητα σπουδαίο αστικό κέντρο. Παρουσίασε, μάλιστα, μεγάλη εμπορική ανάπτυξη, λόγω του σημαντικού λιμανιού της και της στρατηγικής της θέσης.

Εδώ, δολοφονήθηκε η **Ολυμπιάδα**, μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, με εντολή του Κάσσανδρου. Η «τούμπα» στο Μακρύγιο πιθανολογείται ότι είναι ο τάφος της.

Εδώ, **το 168 π. Χ.**, ο τελευταίος βασιλιάς της Μακεδονίας Περσέας ηττήθηκε από τον Ρωμαίο ύπατο Αιμίλιο Παύλο στη γνωστή **Μάχη της Πύδνας**, η οποία σήμανε την **οριστική υποταγή**

της Ελλάδας στους Ρωμαίους.

Στα τέλη του 5^{ου} αι. μ.Χ., στην περιοχή Λουλουδιές Πιερίας, εκεί που δόθηκε η μάχη της Πύδνας, ιδρύθηκε οχυρωμένο **επισκοπικό συγκρότημα**, με οχυρωμένο περίβολο με τέσσερις πύργους, για να στεγάσει την επισκοπή Πύδνης. Τον 7^ο αι., μετά από σεισμική καταστροφή ο οικισμός εγκαταλείπεται και μετακινείται στη θέση του Κίτρους. Τα ερείπια του επισκοπικού μεγάρου μετατρέπονται σε εργοτάξιο για κατασκευή πήλινων και γυάλινων αγγείων, χύτευση μετάλλων, κατεργασία μαρμάρων κ. ά. Με τη Σταυροφορία του 1204 η περιοχή πέρασε στα χέρια των Φράγκων.

Σήμερα, ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί την οχύρωση με τους τρεις από τους πύργους της, τη βασιλική, το επισκοπικό μέγαρο, τα ψηφιδωτά δάπεδα, τους τάφους, τα πηγάδια, τον κεραμικό κλίβανο και τους φούρνους του γυαλιού.

Ο αρχαιολογικός χώρος της Πύδνας είναι ανοιχτός για το κοινό καθημερινά από Δευτέρα έως Παρασκευή και ώρες λειτουργίας από τις 7:30 το πρωί έως τις 2:30 το μεσημέρι.

Πηγές:

- <https://www.pydnaskolindrou.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CE%BA%CE%AD%CF%80%CF%84%CE%B5%CF%82/%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B1>
- <http://pieria-tourism.gr/louloudies.html>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%AF%CE%B1_%CE%A0%CF%8D%CE%B4%CE%BD%CE%B
- <http://www.eoellas.org/2017/01/30/arxaia-pidna-i-spoudaioteri-poli-tis-pierias/>

από τις μαθήτριες: Τσιανοπούλου Αναστασία και Αμανατίδου Βαρβάρα, τμήμα Γ1

Αρχαίο Δίον, η ιερή πόλη των αρχαίων Μακεδόνων

Το **αρχαίο Δίον** σήμερα είναι ένας αρχαιολογικός τόπος όπου ο επισκέπτης μπορεί να δει τα ερείπια της ομώνυμης αρχαίας μακεδονικής πόλης, που βρίσκεται στους πρόποδες του Ολύμπου και μόλις 5 χλμ. από τις περικές ακτές. Φέρεται ότι πήρε το όνομά του από τον ναό του Δία Υψίστου, οι θεμελιώσεις του οποίου διακρίνονται σήμερα κοντά στον ναό της Ίσιδας. Από τα ανασκαφικά ευρήματα προκύπτει ότι το Δίον καλύπτει μια χωρίς διακοπή ζωή 1000 χρόνων, από τον 5ο αι. π.Χ. μέχρι τον 5ο αι. μ.Χ.

Η Ιστορία του

Για πρώτη φορά μαρτυρήθηκε η ύπαρξη της πόλης από τον Θουκυδίδη. Θεωρείται η **ιερή πόλη των αρχαίων Μακεδόνων**. Εδώ συγκεντρώνονταν, για να τιμήσουν σε τακτά διαστήματα με θυσίες και αναθήματα τους Ολύμπιους θεούς. Για παράδειγμα, ο βασιλιάς Αρχέλαος στα τέλη του 5ου αι. π.Χ. οργάνωσε αθλητικούς και σκηνικούς αγώνες, ενώ ο Φίλιππος γιόρτασε στο Δίον ένδοξες νίκες και ο Αλέξανδρος, ξεκινώντας για τη μεγάλη εκστρατεία, θυσίασε στον Ολύμπιο Δία.

Στο τέλος του 5^{ου} αιώνα π.Χ., όταν ανέλαβε ο Αρχέλαος την εξουσία στη Μακεδονία οργάνωσε στο Δίον προς τιμή του Ολυμπίου Διός και των Μουσών αθλητικούς και θεατρικούς αγώνες. Συγκεκριμένα τα **«Ολύμπια τα εν Δίω»**, τα οποία είχαν διάρκεια εννιά ημερών. Είναι πιθανόν να παίχτηκαν εκεί κάποιες τραγωδίες του Ευριπίδη. Την διοργάνωση δραματικών παραστάσεων μαρτυρεί το **αρχαίο θέατρο του Δίου**, δημιούργημα των ελληνοιστικών χρόνων, που βρίσκεται μπροστά στην είσοδο του αρχαιολογικού χώρου του Δίου.

Μετά τη μάχη της Πύδνας, το 168 π.Χ., το Δίον γίνεται ρωμαϊκή αποικία και σημειώνεται η δεύτερη ακμή της πόλης. Ο επίλογος γράφεται για το Δίον τον 5ο αι. μ.Χ., όταν καταστρεπτικοί σεισμοί, πλημμύρες και άλλες θεομηνίες σημαίνουν το τέλος του. Οι κάτοικοι εγκαταλείπουν φοβισμένοι και ανεβαίνουν στα χαμηλά υψώματα του Ολύμπου ζητώντας ασφάλεια.

Νεότερη ιστορία του αρχαίου Δίου

Μέχρι το 1961 το χωριό είχε την **ονομασία Μαλαθριά**. Η ονομασία αυτή προέρχεται από τα μάλαθρα, το φυτό μάραθος, που ευδοκίμωσε τότε στην περιοχή. Οι σημερινοί κάτοικοι του χωριού είναι Βλάχοι πουκατάγονται από τον Κοκκινοπλό Θεσσαλίας και Σαρακατσαναίοι που πιθανότατα κατάγονται από το Συρράκο της Ηπείρου.

Οι Βλάχοι κατοίκησαν στην περιοχή κάτω από το σημερινό χωριό, όπου βρίσκεται το **εξωκλήσι του Αγίου Δημητρίου**, τότε ενοριακός ναός τους.

Στη δεκαετία 1920-30 οι κάτοικοι αναγκάστηκαν να μετακινηθούν δυτικότερα, λόγω των επικίνδυνων κουνουπιών που απειλούσαν την υγεία τους. Οι Σαρακατσαναίοι εγκαταστάθηκαν πιο πάνω, στο χώρο πάνω από το σημερινό δημοτικό σχολείο. Ζούσαν σε καλύβες και ασχολούνταν αποκλειστικά με την κτηνοτροφία. Ξένοι περιηγητές του 19ου αιώνα αναφέρουν την ύπαρξη οικισμού στη Μαλαθριά στα χρόνια του Αλή Πασά αλλά και ενός προγενέστερου, της Παλαιομαλαθριάς. Η Μαλαθριά τότε ήταν τσιφλίκι του Βελή πασά. Κατά την εξέγερση του 1878 οι Τούρκοι έκαψαν τις καλύβες των Κοκκινοπλιτών Βλάχων στη Μαλαθριά. Για αρκετές δεκαετίες, οι Μαλαθριώτες, για να αποφύγουν την ελονοσία που μαστίζε το χωριό, εξαιτίας του έλους του Βαρικού, συνέχιζαν να στέλλουν τις γυναίκες και τα παιδιά τους στον Κοκκινοπλό, όπου διατηρούσαν την ακίνητη περιουσία τους. Η τελευταία μετακίνηση του χωριού των Βλάχων χρονολογείται στο διάστημα 1920-37, όταν εγκαταστάθηκαν στο ανατολικό τμήμα του οικισμού. Μαζί με τους Σαρακατσαναίους δημιούργησαν το ενιαίο χωριό της Μαλαθριάς, που μετονομάστηκε αργότερα σε Δίον.

Κύρια Έθιμα

Κάψιμο ορφανού

Τον χειμώνα γίνεται φαντασμαγορική γιορτή με το όνομα «Το κάψιμο του Ορφανού». Στη γιορτή προσφέρονται νηστίσιμα, κρασί, μουσική και γίνεται χορός γύρω από τις φλόγες της μεγάλης φωτιάς που καίει το βράδυ στο κέντρο του χωριού.

Αντάμωμα

Ένα άλλο έθιμο που λαμβάνει χώρα στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δίου είναι το αντάμωμα των απανταχού καταγομένων από το Δίον μια Κυριακή κάθε χρόνο, πριν την Κυριακή της Αποκριάς. Την διοργάνωση αναλαμβάνει ο εφημέριος ιερέας του χωριού με τη συνδρομή του Δήμου Δίου.

Δία

Στο τέλος της άνοιξης εορτάζονται τα Δία, πολιτιστικές εκδηλώσεις αφιερωμένες στον Ολύμπιο Δία. Στη διάρκεια των Δίων γίνονται αθλητικές εκδηλώσεις με αγώνες δρόμου από το Δίον στην Κατερίνη.

Πηγές:

https://el.wikipedia.org/wiki/Δίον_Πιερίας

<http://pieria-tourism.gr/dion.html>

http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2508

<http://www.diazoma.gr/theaters> (Ελληνιστικό θέατρο αρχαίο Δίου)

Συγγραφική ομάδα: Γαράκης Νικόλαος, Δομακίδης Κων/νος, Κιολέογλου Νικολέτα, Γεωργιάδης Ευθύμιος, Λαΐνας Φίλιππος, τμήμα Γ1

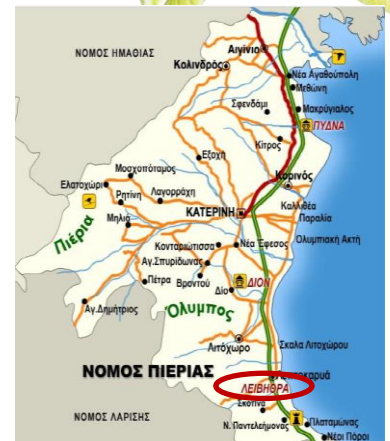
ΑΡΧΑΙΑ ΛΕΙΒΗΘΡΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΟΡΦΕΑ

Λειβηθρα, η πατρίδα του Ορφέα και ο αγαπημένος τόπος των Μουσών.

Τα αρχαία Λειβηθρα βρίσκονται στη νότια Περία. Η αρχαία πόλη είναι κτισμένη **ανάμεσα στην Παλιά Λεπτοκαρυά και τη Σκοτίνα**, στην είσοδο της μεγάλης πτυχής που χωρίζει τον Κάτω από τον Άνω Όλυμπο. Στην περιοχή ρέουν πολλοί χείμαρροι που ρίχνουν τα νερά τους στην κοίτη του πιο καταστροφικού ποταμοχείμαρρου «Ζηλιάνα» (ο αρχαίος ποταμός Συς). Εξάλλου, η ίδια η λέξη «Λειβηθρα» δηλώνει τα έφυδρα μέρη και τις διαρρύσεις των υδάτων. Η περιοχή είναι και σήμερα ακόμη γνωστή ως «Κανάλια», όνομα που παραπέμπει σε αφθονία νερών.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΟΡΦΕΑ

Σε αυτόν τον τόπο έδρασε ο **Ορφέας**, ο πιο διάσημος και προικισμένος μύσθης, **μουσικός, κιθαρωδός και τραγουδιστής της αρχαιότητας**, ο οποίος, σύμφωνα με τον μύθο, **γεννήθηκε από την μούσα Καλλιόπη** σε μία από τις σπηλιές του Ολύμπου κοντά στα Λειβηθρα. Εδώ, μάλιστα, βρήκε βίαιο θάνατο από τις γυναίκες της Περίας που τον θανάτωσαν στη χώρα του Δίου και πέταξαν τα κομμάτια του στη θάλασσα, επειδή απασχολούσε τους άντρες τους σε μυστηριακές τελετές. Κοντά στον τόπο του εγκλήματος κυλούσε ο ποταμός Ελικών στα νερά του οποίου προσπάθησαν να ξεπλύνουν το αίμα από τα χέρια τους. Το ποτάμι, για να μην συνεργήσει στην φρικτική πράξη, βυθίστηκε στην γη και βγήκε στο Δίον με το όνομα Βαφύρας. Ένας χρησμός ζητούσε να ταφεί ο Ορφέας στη γενέτειρά του, τα Λειβηθρα. Οι Μούσες, που ονομάζονται και Λειβηθρίδες, γιατί αγαπημένους τους τόπους είναι τα Λειβηθρα, συνέλεξαν τα κομμάτια του σώματος του Ορφέα και τα έθαψαν εκεί. Ο τάφος του τελικά μετατράπηκε σε ιερό, όπου λατρευόταν ο Ορφέας με θυσίες. Σύμφωνα με τον περιηγητή και γεωγράφο Πausανία (2^{ος} αι. μ.Χ.) υπήρχε χρησμός πως τα Λειβηθρα θα καταστραφούν από τον «Συν» (=αγριογούρουνο), όταν ο ήλιος δει τα κόκαλα του Ορφέα, τα οποία φυλάσσονταν μέσα σε υδρία τοποθετημένη πάνω σε στήλη

στον τόπο ταφής του. Οι κάτοικοι της πόλης δεν έδωσαν και πολλή σημασία στο χρησμό, πιστεύοντας ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρξει αγριογούρουνο (συς) ικανό να καταστρέψει την πόλη τους. Κάποτε, όμως, στη διάρκεια λογομαχίας, κάποιιο βοσκοί έριξαν την στήλη του Ορφέα και έσπασαν την οστεοθήκη του, με αποτέλεσμα ο ήλιος να δει τα κόκαλά του. Μόλις νύχτωσε, ο θεός έστειλε μεγάλη βροχή και ο χείμαρρος Συς (αγριογούρουνο), που κυλούσε στην περιοχή, κατέστρεψε τα Λειβηθρα, επιβεβαιώνοντας τον χρησμό. Σήμερα ο αρχαιολογικός χώρος των Λειβηθρων καταλαμβάνει μια έκταση μεγαλύτερη των 15 στρεμμάτων και έχει το σχήμα της αρχαίας λύρας του Ορφέα.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΤΩΝ ΛΕΙΒΗΘΡΩΝ

Τα τελευταία χρόνια η αρχαία πόλη των Λειβηθρων χρησιμοποιείται ως **αρχαιολογικό πάρκο**. Η λειτουργία του έχει εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα. Εδώ, υλοποιούνται ποικίλα εκπαιδευτικά προγράμματα και πολιτιστικές δράσεις, που απευθύνονται σε όλες τις ομάδες κοινού (σχολεία, συλλόγους, τουρίστες, ατομικούς επισκέπτες). Στην είσοδο του πάρκου συναντάμε ένα μικρό οβάλ κτίσμα, κατασκευασμένο με τεχνικές φυσικής δόμησης, στο στυλ κατοικίας του 8^{ου} αι. π.Χ. Στο κεντρικό κτίριο ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να δει τα ευρήματα από την καθημερινή ζωή της αρχαιότητας στον μακεδονικό Όλυμπο. Υπάρχει, επίσης, ένα μικρό **θέατρο** όπου φιλοξενούνται και εκδηλώσεις του Φεστιβάλ Ολύμπου.

Στην πίσω πλευρά του πάρκου υπάρχει ξύλινη είσοδος που οδηγεί μέσα από **μονοπάτι** στην **Ακρόπολη των Λειβηθρων**, μια διαδρομή περίπου 20 λεπτών. Πριν φτάσετε στην Ακρόπολη περνάτε μέσα από δάσος με αρχαίονα πλατάνια, που είναι ριζωμένα στα ερείπια αρχαίων κτισμάτων. Η διαδρομή είναι ουσιαστικά μέσα στον χείμαρρο της Ζηλιάνας (στον «Συν» ποταμό) που έχει τη φήμη του πιο καταστροφικού ποταμοχείμαρρου του Ολύμπου.

Σε όλο το πάρκο έχουν φυτευτεί φυτά του μακεδονικού Ολύμπου με επεξηγηματικές πινακίδες για το καθένα.

Το αρχαιολογικό πάρκο Λειβήθρων

1. Έναρξη διαδρομής
2. Φυλάκιο
3. Θεμέλιο αφιδωτού Μυκηναϊκού κτιρίου
4. Μικρό οβάλ κτίριο φυσικής δόμησης
5. Κεντρικό κτίριο ενημέρωσης
6. Κιόσκια Ορφέα – Μουσών
7. Θέατρο
8. Αγροί Φυσικής Καλλιέργειας
9. Παρατηρητήριο
10. Προς ακρόπολη Λειβήθρων

Προχωρώντας θα δείτε και **υπαίθριο χώρο εκδηλώσεων** που δυστυχώς όμως δεν είναι σε πολύ καλή κατάσταση, κυρίως λόγω των αγριόχοιρων που υπάρχουν στην περιοχή. Ανεβαίνοντας στην ακρόπολη δεν βλέπει κανείς αρχαία ευρήματα, γιατί δεν έχουν προχωρήσει οι ανασκαφές. Ευτυχώς, έχει εγκριθεί σχετική μελέτη και σύντομα θα ξεκινήσουν οι πρώτες εργασίες.

Ο χώρος, όμως, είναι πραγματικά μαγικός, γιατί μπορείς να νιώσεις την παντοδυναμία της φύσης σε συνδυασμό με την ομορφιά της. Άλλωστε ο Όλυμπος πάντα περιέκλειε ένα μυστήριο που μάγευε και κρατούσε καλά κρυμμένα τα μυστικά του περιμένοντας τους επισκέπτες του να τα ανακαλύψουν.

Υπάρχει η δυνατότητα είτε οργανωμένης επίσκεψης, κατόπιν δήλωσης συμμετοχής, με **ξενάγηση** από το προσωπικό του πάρκου και συμμετοχή στις υλοποιούμενες δράσεις είτε αυτόνομης περιήγησης του επισκέπτη με χρήση εποπτικού υλικού, θεματικές βιντεοπροβολές στο κεντρικό κτίριο ενημέρωσης και ατομική ηχητική ξενάγηση στην ελληνική και αγγλική γλώσσα.

Η είσοδος είναι ελεύθερη, με ωράριο λειτουργίας 08:00 – 15:00 κατόπιν ραντεβού. Το Σαββατοκύριακο, μόνο στο πλαίσιο προγραμματισμένων δράσεων.

Καλή περιήγηση!

Πηγές:

- http://makedoniaholidays.gr/pic/pdf/ancient_settlem_dhm_diou_olympou.pdf
- <http://www.leivithrapark.gr/%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B2%CE%B7%CE%B8%CF%81%CE%B1%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CF%82-%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B2%CE%AE%CE%B8%CF%81%CF%89%CE%BD/>
- <http://dionolymposguide.gr/%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B2%CE%B7%CE%B8%CF%81%CE%B1-%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B4%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CF%81%CF%86%CE%B5%CE%B1/>
- <https://www.mytraveler.gr/place/%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B2%CE%B7%CE%B8%CF%81%CE%B1>

**Συντάκτες κειμένου: Γαλάνης Βασίλης, τμήμα Γ1
Ιωαννίδου Μαρίλλη, Κωνσταντού Ιωάννα, Αγαθαγγελίδου Αρχοντία, τμήμα Γ1**

Αρχαία Ηράκλεια, ο τόπος όπου χτίστηκε το βυζαντινό κάστρο του Πλαταμώνα

Σε ένα τοπίο εξαιρετικού φυσικού κάλλους, αμέσως μετά την κοιλάδα των Τεμπών, κάτω από το επιβλητικό όρος του Ολύμπου και πάνω από τη θάλασσα, σε μια θέση ύψιστης στρατηγικής σημασίας, βρισκόταν η αρχαία πόλη «**Ηράκλειον**» η πρώτη πόλη της Μακεδονίας που συναντούσε κανείς, όταν ερχόταν από τα Τέμπη, σύμφωνα με τον εξερευνητή Σκύλακα. Το Ηράκλειον, προφανώς, πήρε το όνομά του, από τον ήρωα Ηρακλή. Είναι γνωστή η προτίμηση των Μακεδόνων βασιλέων στη λατρεία του ήρωα, από τον οποίο υπερηφανεύονταν ότι κατάγονταν. Το Ηράκλειον ιδρύθηκε, για να εμποδίσει τις εχθρικές επιδρομές από τον νότο προς την Πιερία και τη Μακεδονία.

Για την προστασία της περιοχή από τις εχθρικές επιδρομές, πρέπει να χτίστηκε κάποιο κάστρο κατά τον 10^ο αι. στη θέση του αρχαίου Ηράκλειου, αλλά οι πηγές είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Πάντως, το τοπωνύμιο «**Πλαταμώνας**» αναφέρεται για πρώτη φορά σε χρυσόβουλο του αυτοκράτορα Αλέξιου Γ' το 1198, με το οποίο παραχωρούσε προνόμια στους Βενετούς της περιοχής. **Το 1204 το κάστρο του Πλαταμώνα πέρασε στα χέρια των σταυροφόρων**, που έκαναν θαυματικές επεμβάσεις στην οχύρωσή του, ώστε να θεωρείται δικό τους

έργο. Όταν ξαναπέρασε στα χέρια των βυζαντινών, κατασκευάστηκε το **οκταγωνικό ακροπύργιο** στο εσωτερικό του, το οποίο ενισχύθηκε με χωριστό τείχος.

Τελικά, καταλήφθηκε από τους Οθωμανούς, οι οποίοι το διατήρησαν ακέραιο, αφού χρησίμευε ως βάση των επιχειρήσεών τους εναντίον των ανταρτών του γειτονικού Ολύμπου.

Το ύψος των τειχών κυμαίνεται μεταξύ 7,5 και 9,5 μ., ενώ το πάχος τους μεταξύ 1,2 και 2 μ. Ο μεγαλοπρεπής οκταγωνικός πύργος του αμυντικού συγκροτήματος, είναι ύψους 16 και πάχους 2 μ. Η είσοδος του βρισκόταν, για λόγους ασφαλείας, σε ύψος 3μ. περίπου από την επιφάνεια του εδάφους.

Λένε πως το κάστρο του Πλαταμώνα έχει τον πιο εντυπωσιακό ακρόπυργο (= ο ψηλότερος και πιο γερός πύργος του Κάστρου, που περιβάλλεται από ιδιαίτερο τείχος και αποτελεί κατοικία του άρχοντα) που υπάρχει σε ελληνικό κάστρο.

Πηγές:

https://el.m.wikipedia.org/wiki/Κάστρο_του_Πλαταμώνα

<https://www.kastra.eu/castlegr.php?kastro=platamon>

http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=7961

http://users.sch.gr/organopoulos/ekpaideytiko_yliko/kpe_an_olympou_kastro.pdf

Από τη μαθήτριά Νεφέλη Δημητριάδου, τμήμα:Γ1